

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 30 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi u. 2 sz.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

RAKÓCZI SIRJÁHOZ

Zarándokolt Kormányzójával élén — az egész ország népe. Engeszteltük a Nagyságos Vezérlelő Fejedelmet, a magyar szabadság megtestesítőjét, aki az átkos politikai versengés és széthuzás, a szélsőséges, felelőtlen forradalmárok esztelen hóbortja miatt husz hosszú évig *raföldön* pihent.

A kassai dóm öreg harangja a felszabadulás ujjongó örömhírét hirdette a Kárpátok alján. Hírnöke volt az igazság diadalának, a magyar élniakarás és nekilendülés nagyszerű tényének, a magyarság csodálatos egymásratalálásának és testvéri együttérzésének.

Belekongatta a magyar koponyákba, hogy nem csipri-csupri pártérdek, politikai kalózkodások, nem egyéni érvényesülések és pártvezéri ambíciók hajszolása hozza létre a nagy magyar feltámadást és ujjászületést, beledörögte a dacos, széthuzó magyar szívekbe, hogy a magyarság társadalmi és politikai frakciós széttagoltsága és ellenséges marokdása, gyűlölködő bizalmatlansága Trianonhoz elvezethet ugyan, de Nagymagyarország megteremtését sohasem eredményezi.

Világraszóló feledhetetlenül szép ünnep volt a kassai bevonulás. A történelem századok múlva is, mint a magyar mult egyik legszebb emléket fogja idézni.

Horthy Miklós kormányzó szava nemcsak Kassa város kuruc ivadékaival ujjongó örömrésztét váltotta ki, de utat talált remélhetőleg az ország minden fiának lelkiéhez is. A nemzet vezére a keserves idők tanulságainak levonására hívta fel a magyar népet. A kenyeret és szabadságot adó magyar föld — becsülletes magyar szíveket, hűséges kötelességteljesítést és szilárd ragaszkodást, kemény kitartást, ha kell, áldozatot követel a nemzet összeségéért, a magyar haza jobb jövőjéért.

Szent István apostoli királyunk dicső hagyományainak ápolását, annak szellemében való erős keresztény, magyar életet kívánt népétől az ország Nagyura. Megszívlelheti és követheti ezt minden magyar!

Adják Isten, hogy a kassai örömszünnep új kiinduló pontja legyen a lelkesedésben, hazafias érzésben magáralálalt és együtt ujjongó magyar nép boldogabb jövője kiépítésének!

vitéz Imrédy Béla

A magyar bel- és külpolitika vonalvezetője és legfőbb felelős irányítója az ország miniszterelnöke. A kormány tagjai az ő hozzájárulása nélkül lényeges és fontos javaslatokat és intézkedéseket nem végezhetnek.

Amikor tehát — a Szent Imre napján kezdődő „ünnepi hét“ eseményeitől mámorosodva belekiáltottuk a nagyvilágba régóta nem érzett örömrésztét és éltettük a magyar igazság elősegítőinek dicső nevét, mulasztást követnénk el, ha az őszinte tisztelet és mélységes hála akkordjait nem zengénénk azon a gondviselésadta férfiu iránt, aki hónapok óta elképzelhetetlenül győtrő és kimerítő, de mindinkább felelősségteljes munkájával vezette és irányította a felszabadulás előkészítő csatározásait.

Tudjuk azt, hogy Mussolini barátságát Bethlen István bölcs előrelátása szerezte meg. Hálával gondolunk Károlyi Gyulára, Darányi Kálmánra és Gömbös Gyulára is, akik megerősítették ezt a kapcsolatot, sőt a német és lengyel baráti összeköttetés által alábástyázták igazságos követeléseinek kemény harcát.

De elsősorban kalapot kell emelnünk és a magyar szív hálájával koszoruznunk azon férfiu homlokát, aki egyoldalról a nemzeti függetlenség és önállóság védelmében „egyed barátunkkal“ szemben is védte a magyarság igazát, ugyanakkor azonban acélos keménységgel, de az elhamarkodás és irrealitás érzelmeit leküzdve — harcolt hazája régi területeinek visszaszerzéséért.

Éjjel - nappal permanenciában volt. Talán nem is aludt ez a sovánny, aszkéta kinézésű ember. De koponyája a reális politikus földönlő célkitűzéseivel és a lehetőségek mérlegelésével szünet nélkül szötte-fonta az igazsággyőzelmének elszakíthatatlan fonálát. Emberfeletti energiájával és kitartásánál talán csak szerényasége nagyobb.

Amikor a hónapok-hetek diplomáciai gyilkos pergőtüze meghozta az eredményt, nem állott ki a porondra sütkérezni az érdem és elismerés görög tüzeiben, hanem áthárította másokra a dicsőség babékoszoruját és nemzeti elismerés hála-rózsáit.

Megelégedett azzal a tudattal, hogy becsülletes magyar fajszerete diktálta heorikus küzdelmében legjobb tudása és lelkiismerete szerint járt el és boldoggá tette lelkét azon csodálatos látvány, hogy a husz év óta imádkozó,

kesergő, panaszgó magyarország millióit végre igazán örülni és a hazaszeretet szent érzésében megfürödni, ujjászületni látta.

Isten sokáig éltesse nemzetünk és hazánk javára Imrédy Bélát!
Cs.

Virad!

Honalapító első szt. Királyunk közbenjárására és az Eucharisztikus szentév folyamán elhangzott buzgó fohászok meghozták a kettős szentév nagy ajándékát: a magyar feltámadás viradatát. Halottak napján a Bécsben összeült döntő bíróság több mint egymillió elszakított felvidéki magyar testvért, 12400 négyzetkiló méter elrabolt földet juttatott vissza vér nélkül a Trianonban guzsbakított, porigalázt, sokat szenvedett csonka hazának. Feltámadás volt számunkra a halottak kegyeletes ünnepe. A sírokon égő millió és millió gyertyácska lángja behatolt az örökvilágosság homába, az igazságos és mindent tudó Bírő trónusa elé és megindította számunkra az igazságtevésnek azt a folyamatát, amelynek a történelemben példa nem volt.

Magyar testvér! Hallatlan és páratlan tény az, hogy az elszakított országrészeink egy tekintélyes darabja véraldozat nélkül visszakért hozzánk. Tudjuk, hogy a magyar földet vérrel szereztük, mindenkor vérrel kellett megtartani és most mégis csoda történt, mert a 20 évvel ezelőtt elvesztésre ítélt föld egy darabja vér nélkül jutott vissza hozzánk. Ez a tény az isteni és emberi igazságosság törvényeinek érvényesülése, melyben mi — sanyargatott, bilincsbevert magyarok — mindig hitünk, mindig bizakodtunk ezen hitünket küldtük imádságban: a Magyar Hízekegyben a Mindenható elő.

Ez a hit, — a rendíthetetlen hit, erőt, acélos karokat, soha ki nem alvó reményt adott a magyarságnak úgy itthon, mint a csonka haza határain túl. Ez a hit vezette, betöltötte a puszták, tanyák a falvak, a városok lakóinak szívet, és azokat kikre ennek az országnak sorsa, újraépítése, az elvesztett területek visszaszerzése reá volt bízva. Ez a hit gyújtotta lángra

a világháboru után már-már kialvó testvéri és hazaszeretetet minden magyarnál: kicsinynél és nagynál, szegénynél és gazdagnál egyaránt.

A sikerhez hozzájárult — súlyos tényező gyanánt — a másfél évtizedes szilárd és kitartó magyar külpolitikai irányítás és szervezkedés, mely azt eredményezte, hogy a csonka ország külpolitikai viszonylatban hatalmas barátokat szerzett magának, akik a magyar igazság előbbrevitelét önzetlenül szolgálták. Igen gyarló magyarok volnánk, ha a harmadik és a legsúlyosabb tényező gyanánt el nem ismernénk az isteni gondviselés hathatós segítségét, mely nélkül mindabból, ami történt, semmi sem lett volna. Csodálatos a külpolitikai eseményeknek az a találkozása, mely a müncheni egyezményt megteremtette, amikor a magyar igazság érvényesítését Mussolini felhívására az egész világ követte.

Diadalmas, örömteljes, soha nem látott ünnep napjaink voltak nov. 5-től nov. 11-ig, amikor a legelső magyar katona, vitéz Nagybanyal Horthy Miklós kormányzó Ur Óföméltósága beteljesítette a régi álmot és fehér lován bevezette az ujjászületett magyar honvéd hadsereget a Felvidék fővárosába: Kassára. Örömkönyök, harangzúgás, tomboló lelkesedés, szétáradó boldogság váltotta fel és enyhítette 20 év galád és igazságtalan szenvedéseit minden magyar szívében úgy itthon, mint az elszakított részekben egyaránt. Még azoknál is, akik még ezidőszertig rabjában sínylőnek, mert a reménységnek olyan erős lendületét nyerték el, mely képessé teszi őket szenvedéseiknek még továbbvaló türesére és amely megacélozza elszántaságukat.

A nagy ünnepek emlékein tündödvé a legméltóbbak akkor leszünk magyar voltunkhoz, ha imára kulcsolt kézzel adunk hálát elsősorban a Mindenhatónak s azután elismeréssel gondolunk országvezető Urainkra, kiket legjobban azzal támogatunk, ha tántoríthatatlan ragaszkodással és hittel, rendíthetetlen bizalommal szolgáljuk nemzetmentő politikájukat.
H. L.

KATOLIKUS AKCIO

A Hercegprimás szózata

Dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás átvette az esztergomi főegyházmegyéhez tartozó, visszacsatolt területek egyházi kormányzását és szózatot intézett visszatért hiveihez. Kivonatban közöljük a főpásztor szózatát:

„Husz év óta hazánk sorsának jobbrafordulásáért imádkoztunk. Reménységünk most Szent István évében különösen erős tápot nyert. *Biztunk abban, hogy a Szent Király csodat tesz Amerre. a Szent Jobbot vivő vonat ment, letérdeltünk, fohászkodtunk; „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga! Hol vagy István király? Téged magyar kíván!”*

Kiáltottunk és nem csatlakoztunk. *A csoda hamarabb megjött, mint reméltük!*

Mi, kis nemzet, lefegyverzett nép, szegény ország, vérontás nélkül csak az igazság fegyverét használva, visszanyertük hazánk területének jelentékeny részét.

Az öröm, a hála, a lelkesedés, a jövőbe vetett további bizalom dagasztják keblünket!

Végtelen vigasszal töltötte el főpásztori szívemet hálaadó hiveim tömegeinek képe, akik zsufozásig megtöltötték főszékes-egyházunk széles méretű csarnokait. *Mert nem lehet gonosz az én népem, mely Isten iránt a hálát így elismeri!*

De ne feledjük, hogy az igazi hála az lesz, ha ősi hitünkben kitartunk és Isten törvényei szerint élünk!

Ne feledjük soha az igazságot, melyet őseink annyiszor felismertek és szemünk elé állítottak, hogy *valahányszor elhagytuk az Urat, atyai szigorúnak vesszejét éreztette velünk, de ismét felénk derült jóságos arca, ha hozzá megtértünk!*

Majd atyai szeretetet sugárzó szavakkal köszöntötte új és mégis régi hiveit. Ragaszkodjatok — írja a Hercegprimás — Istentől rendelt lelkipásztoraitokhoz, engedelmeskedjétek készséggel világi előljáróitoknak, kik immár nem idegenként, de testvérként kormányoznak benneteket. Így fogjátok munkálni földi boldogulástokat és lelketek üdvét és így fogjátok előmozdítani hazátok javát is.“

Búcsú

Csodálatosan szép ünnepet ült Endrőd, katolikus, magyarsága Szent Imre herceg ünnepén. A Felvidék visszanyerésének tudatától áttüzesedett lélkü magyarok ezrei vonultak ősi templomukba, hogy örömtől repeső szívük hódolatát kifejezésre juttassák a Gondviselő Isten iránt, aki megérni engedte a biztató, gyógyórú napokat.

Dr. Lindenberger János apostoli kormányzó, a váradi egyházmegye őpásztora ünnepi Te Deumot vezetett a magyar népet megsegítő őgi Hadur dicsőségére. Az általa végzett nagymisén a környék lelkészei segítettek nagyszámban.

A legények szentmiséjén Endrőd kiváló szülöttje: Szabó Frigyes szeghalmi plébános, püspöki tanácsos tartott lélekbe markoló, nemesen oktató beszédet a falu felsorakozott legénytáborához.

A főpásztori szentmise szónoka dr. Tóth Zoltán dévaványai esperes, pápai kamarás volt. Nagyszerű alkalmazással hozta kapcsolatba Szent István jubileumi évét, a Szent Jobb országjáró utját — az elkövetkezett boldogító eseményekkel, a vérelnküli új honfoglalás gyönyörű tényével. Majd a nagy király szellemének ápolására, egyéni, családi átélésére, a katolikus öntudat és önzetlen nemzeti érzés fejlesztésére buzdította a hívek sokaságát.

A templomi ünnepség a pápai és magyar himnusz éneklésével zárult.

Seregszemle

Szent Imre herceg emlékét akként ünnepelték Endrőd itthonmaradt legényei, hogy november 5-én ünnepi seregszemlét tartottak a Népház moziatermében.

A zsufozásig megtelt nagyterem közönsége lelkes hangulatban fogadta dr. Lindenberger János apostoli kormányzó atyai szeretettel átszótt, intó, oktató és példás cselekvő életre buzdító megnyitó beszédét.

Pelyva Imre legényegyleti elnök tüzes beszéde és Bula Vendel hazafias irányu szaválata közben a legényegylet énekcsoportja dalolt lelkesítő magyar nótákat.

Majd Bodor György szegedi központi titkár mondott ügyesen felépített beszédet a magyar legénytábor kitűzött céljairól és szépen fejlődő országos jelentőségű munkásságáról.

A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd után Csernus Mihály apátplébános mondott köszönetet az Egyházmegye jelenlevő főpásztorának, báró Maasburg Alfréd szolgabírónak, a község előljáróságának és a nagy szám-

ban felsorakozott vendégeknek. Komoly felhívást intézett a község fiatalságához, hogy a mai idők szellemének megfelelően olyan egyéni és társadalmi viselkedést tanusítsanak, amely méltóvá teszi őket a falu jövőjének helyes vezetésére és felvirágoztatására.

A szép ünnepepség a Szózat hangjaival zárult.

Egyházi híradás

Egyesületi hírek!

Leányegyesületünk kulturszakosztálya — népművelési előadás keretében — november 19-én Erzsébetnapi műsoros előadást rendez a polgári iskolában. Havi összejöveteleiket december 1-én d. u. 5 órakor tartják ugyanott.

November 20-án d. u. fél 4 órakor Szent Ferenc III. rendje, november 27-én d. u. fél 3 órakor az Oltáregyesület, fél 4 órakor a Jézus Szive Szövetség Női csoportja, december 3-án d. u. 5 órakor a Férfi-Liga tartja havi összejövetelét. December 8-án délután fél 4 órakor Szivgárda avatást végzünk a templomban, amelyet a polgári iskolában műsoros szivgárda-ünnepség követ. A szülők figyelmét felhívjuk e szép ünnepségre.

Külterületi szentmisék.

November 20-án a csejti és polyákhalmi iskolában, november 27-én a Szent Imre... és nagylaposi kápolnás — iskolákban, december 4-én az öregkerti kápolnás iskolában, december 11-én a Szent Imre és csejti iskolákban, december 18-án a polyákhalmi és nagylaposi kápolnás iskolákban mutatunk be szentmiséket.

Advent. Krisztus megtestesülésének, a megváltás végtelen értékű nagy tényének előkészítő ideje. Istent keressük a siralom völgyében és rátalálunk a betlehemi jászolyban a gyermekké lett Istenre, aki az emberiség legnagyobb kincsét: a békét hozta közénk. Az anyaszentegyház a lelki sötétségben bandukoló őszövetség reményének, vágyának kifejezésére a sötét hajnali órákban mondott szentmisét, az u. n. „Rózáte” miséket. Az első hajnali szentmisét november 28-án végezzük.

Advent (Urjövét) idején minden katolikus a bűnbánat szentiségéhez járul, hogy megtisztult lelkébe fogadja a Megváltó Jézus kegyelem-ajándékát.

Harangszentelést végzett dr. Lindenberger János apostoli kormányzó községünkben november 4-én. Timár Imre és neje Dinya Veronika adományából öntetett 211 kilós, Krisztus Király képmásával díszített harangszentelési ünnepségén résztvett a község előljáróságának vezetésével a hívek nagy sokasága. A nemes adakozóknak a Főpásztor mondott köszönetet példás áldozatkészségükért.

Kultürelőadások.

Békésvármegye Iskolánkivüli

Népművelő Bizottságának helyi csoportja november 27-én d. u. 5 órakor kezdi meg idei népművelő előadásait. A megnyitó előadás a Népház moziatermében történik szórakoztató műsor keretében.

Azon társadalmi egyesületekben, amelyek tavaly is különös érdeklődést tanusítottak a tanulságos előadások iránt, az idén is több előadót szerepeltet a bizottság.

Az előadások idejéről kellő időben kapnak értesítést a Körök is, valamint a nagyközönség is.

Szent Imre ünnepély a polgári iskolában

Az endrői ifjuság képviselőiben jól sikerült ünnepséget rendezett a polgári fiúiskola 571 sz. Szent Alajos cserkészcsapata november hó 5-én délután, az ifjuság védőszentjének, Szent Imre hercegnek tiszteletére, amelynek műsora a következő volt:

1. Cserkészinduló. Előadta a polgári iskola ifjusági énekkara.

2. Hangay Sándor: Dal a liliumos királyfihoz. Szaválta Timár Ernő polg. isk. IV. o. tan.

3. Ünnepi beszédet mondott Pálmai József káplán.

4. Wencel: Menuett. Hegedűn előadták: MaácZ János és MaácZ László cserkészek.

5. Szent Imre keresztje. Színmű. Irta: Vándófalvi Salamon László. Előadták a cserkészek.

6. Petőfi Sándor: a nemzethez. Szaválta Varju László polg. isk. III. oszt. tan.

7. Apácay István: Szent Imréhez. Benke Lajos: Szűz tiszta lilium. Előadta a polg. isk. ifj. énekkara Benke Lajos tanár vezetésével.

8. Magyar tánc. Előadták: Kovács Ilona, Varju Margit, Giricz Margit, Gubuznai Éva IV. Bencsik Hermína, Székely Mária, Timár Klára és Uhrin Teréz. III. oszt. tanulók.

9. Lesz még egyszer ünnep a világon. Versesjáték. Irta: Harsányi László. Előadták a polg. isk. növendékei.

10. Pápai Himnusz. Énekelte a közönség.

A nagytermet teljesen megtöltő közönség szünni nem akaró tapssal jutalmazta az ügyesen előadott műsorszámokat, különösen az ifjusági énekkar számait, az ünnepi beszédet, valamint Varju László lelkes szaválatait. Nagy sikert arattak a MaácZ gyerekek is hegedűszámokkal, de az összes szereplők tudásuk javát adták.

A szépen sikerült előadás a rendező cserkészcsapat érdeme. Dr. Csókási Béla tanár, cserkészcsapat-parancsnok fáradhatatlanul munkálkodott az ünnepség érdekében, lelkes segítő társai voltak a tanárkar tagjai: Magyarri Anna, Benke Lajos, özv. dr. MaácZné Truszka Irén és Nagy Ibolyka Edith.

A FELSZABADULÁS TÖRTÉNETE

Az a nehéz és idegfeszítő diplomáciai harc, mely az elmúlt hetekben lezajlott és a Felvidék visszacsatolását eredményezte — előzményeiben érdekes eseményeket tárt elénk.

A szudétanémet megmozdulás oly erős viharokat vert fel a diplomácia tengerén, hogy nemcsak Németország emelte fel komoly és határozott hangon figyelmeztető szavát a többmillió szudétanéme lakosság életének és vagyonának védelme érdekében, de közreműködésre serkentette a nyugati nagyhatalmakat is.

Az angol kormány lord Runcimant küldötte ki Csehszlovákiába, a szudétanémet kérdés tanulmányozására és ha lehetséges, békítési akció kezdeményezésére.

Az angol kiküldött jelentése az volt, hogy a németeket és cseheket oly éles ellentétek választják el, hogy együttélésük egy államban elképzelhetetlen.

A mindjobban elmérgesedő kérdés és Benes konok magatartása erélyes fellépésre készítette Hitler kancellárt.

A kisantant főprotektora: Franciaország becsülésreméltó hűséggel állt husz év alatt rengeteg pénzáldozattal segített szövetségese: Csehszlovákia mellé és kijelentette, hogy Németország támadása esetén fegyveres segítséget nyújt Beneséknek. Francia segélynyújtás esetén a szovjet is katonai támogatást ígért a cseheknek.

A kisantant államai közül Jugoszlávia semleges magatartását csak az esetben adta volna fel, ha Magyarország fegyverrel támad Csehszlovákiára, Románia pedig ígéretet tett Benesnek, hogy katonai szövetségi kötelezettségének eleget fog tenni. Beck lengyel külügyminiszter nem tudta semle, ességre birni a románokat.

Amikor Olaszország kijelentette, hogy teljes katonai erejével áll Németország mellé, s ennek következtében egy méreteiben és kimenetelében beláthatatlanul súlyos világháború előjelei mutatkoztak, az angol birodalom jószándéku miniszterelnöke ismételtén felkereste Hitler kancellárt, hogy a békés megoldást tető alá hozva megmentse Európát egy újabb, a réginel is szörnyűsegebb katasztrófától.

Chamberlain és Mussolini közös béke-akciójának volt eredménye a müncheni találkozás és ott létesült négyhatalmi egyezmény, mely Mussolini határozott fellépésére és kívánságára, valamint Hitler támogatása mellett pótegyezménybe fog-

lalta a magyar és lengyel kisebbségek kérdésének megoldását is.

A magyar kormány haladéktalanul megindította a diplomáciai tárgyalásokat a prágai kormánnyal, melyek azonban a cseh delegátusok huzódása és habozása miatt sikertelenek maradtak.

A cseh kormány ismételt felhívásunkra október 26-án kelt válaszában kijelentette, hogy a müncheni pótegyezmény határozata alapján csak a magyar nemzetiség sorsáról kíván tárgyalni és errenézve elfogadja Olasz- és Németország döntőbíráskodását.

A magyar kormány kerülni akarván a mindjobban súlyosodó helyzet teljes elfajulását és mozgósított, kitűnően felszerelt hadseregének bevonulását, s ezzel súlyos élet és vagyonvesztést jelentő háború megindítását, elfogadta a két nagyhatalom döntőbíráskodásra leendő felkérését és alávetette magát azok döntésének.

A kormány látta, hogy ez a megoldás Németország újabb keletű cseh-barát viselkedése miatt „fájdalmas áldozatok vállalását” is jelentheti, de a nagyobb rossz elkerülése érdekében nem tehetett mást.

A bécsi döntés követeléseink nagyobb részét teljesítette. Nem kaptuk azonban vissza koronázó Pozsonyunkat, Nyitrát és vidékét, Nagyszöllőst környékével, s nem rendelték el a népszavazást a relatív többségű helyekre sem. Közül 200.000 magyar maradt odaát, míg hozzánk körül 120.000 szlovákjuk testvér került.

Megdöbbenve olvastuk, hogy német lapok szerint a bécsi konferencián nemcsak az 1910-es, hanem a csehektől meghamisított és tendenciózusan összeállított statisztikát is mérlegelni kívánta „részben” Ribbentrop, mert „a cseh életlehetőségi feltételeket sem szabad figyelmen kívül hagyni”. Miért nem láttuk ezt a törekvést a szudétanémet kérdésnél és miért olvassuk most hogy Csehország újabb száz községet kénytelen átadni Németországnak? Ilyenkor nem számít a cseh életlehetőség?

Hogy ennyit is kaptunk, azt elsősorban és legfőképpen Mussolininak és az őt képviselő Cianó grófnak köszönhetjük. A trieszti sikraszállás Magyarország érdekében, a müncheni pótegyezmény a magyar kisebbségi kérdés megoldásáról, az izgalmas római, majd bécsi tárgyalás végső eredménye Mussolininak köszönhető.

Jól esett olvasnunk, hogy az ország kormányzója: Horthy Miklós Ófőméltósága kassai bevonulása előtt üdvözlő táviratban tolmácsolta a magyar nép háláját az olasz királynak és a Duce-nak.

A bevonulás csodálatosan felémelő hangulatában Horthy neve mellett a Duce éljenzése volt a legerőteljesebb a felszabadult vidék lakosainak ajkáról.

Nem feledkezhet meg Ma-

KINEVEZTÉK AZ ÚJ MINISZTEREKET

A kormány tagjai közül kedden kiváltak: Bornemisza Géza, Mikecz Ödön, Sztranyavszky Sándor és, mint nyilatkozatában külön is megokolja, Kátz Jenő honvédelmi miniszter.

A kivált miniszterek helyére a következők kerültek:

Iparügyminiszter: Kunder Antal, aki a kereskedelemügyi miniszteri tárcát is megtartja.

Igazságügyminiszter: Tasnádi-Magy András, a NEP országos elnöke, aki ezt a tisztséget továbbra is betölti.

Földművelésügyi miniszter: gróf Teleki Mihály, aki eddig földművelésügyi államtitkár volt.

Honvédelmi miniszter: vitéz Bartha Károly tábornagyszernagy.

A kormányzó kinevezte tárcanélküli miniszterré Jaross Andort, aki a kormányban a felvidéki ügyek minisztere lesz.

A távozó miniszterek közül Sztranyavszky Sándor és Bornemisza Géza a kormányzó teljes elismerését, Mikecz Ödön I. osztályú magyar érdemrendet, Kátz Jenő pedig a titkos tanácsosi méltóságot kapta.

gyarország népe a szomszéd lengyel nemzet testvére, önzetlenül nemes és szilárd állásfoglalásáról sem a magyar követelések jogossága és a ruthén kérdésnek Magyarország javára leendő megoldása érdekében. Beck miniszterelnök minden lehetőséget elkövetett, hogy a közös magyar-lengyel határ Kárpátalja visszacsatolásával megvalósuljon. Nem rajta mulott a fél-megoldás, hanem azon „baráti” nagyhatalom idegenkedésén, amelynek Ukrajnában megszemenő céljai vannak a külföldi tudósítások szerint.

Hisszük és reméljük, hogy az Árpádok korától mindig magyar ruthén föld mielőbb visszakerül hozzánk, s akkor megvalósul a lengyel-magyar közös határ, s ezzel kéttestvér nemzetnek olyan összefogása gazdasági, katonai és kulturális téren, amely dacolni tud minden külpolitikai nyomással és igazságtalan beavatkozással, s bizonyítja századokra a két testvér-nép boldog jövőjét.

E részben hazai, részben külföldi lapokból összeállított eseményvázlat bőveges tanulságot nyújthat a magyarság gondolkodni tudó fiainak. Pesti.

A magyar honvédség élén a Kormányzó vonult be Komáromba és Kassára

A felszabadult felvidék városait és községeit egy hét alatt szállotta meg honvédségünk. November 5-én, Szent Imre-napján indultak el és mentek át a Dunán Medve községnél vitéz fiaink. November 6-án az egész vidék lakosságának, mintegy 70-80.000 ember jelenlétében és viharos üdvözlés között Horthy Miklós lovagolt hadserege élén a csehektől megtisztult Komáromba. — A magyar nemzet nevében Imrédy Béla miniszterelnök üdvözölte gyönyörű beszédben az „országmentő” és „országgyarapító” Hadurat, majd a megszállt város és vidék vezetői fejez-

ték ki hálájuk és alátvalói hűségük őszinte érzelmeit.

Le nem irható az öröm és újjongó lelkesedés, mely eltöltötte a rabság hosszú bilincseiből szabaduló magyar nép lelkét, amikor a nemzet erejét képviselő hadsereg pompásan szerelt ezredei élén megpillantották a nemzet hőseit: Horthy kormányzót.

Ez a lelkesedés és orkányszerű tüntetés a többi leszakított területek visszaszerzéséért elkísérte honvédségünket a felszabadult vidék minden falujába, minden otthonába. Öregek és ifjak versenyeztek abban, hogy husz évig elnémitott ajkuk a magyar biztatás, egységbeszólítás és cselekvés szavait kiáltsák bele az új, tiszta magyar levegőn át a nagyvilág fülébe. A csonkaország fiai néma csodálattal néztük e nagyszerű felhevülést és örömkönnyek között róituk le tiszteletünk adóját a haza és fajszereget bámulatos megnyilatkozása láttán.

A megszállás utolsó napja koronája volt a felszabadulás ünnepeinek. Horthy Miklós kormányzó vezetésével az ország nagyjai és irányítói csaknem valamennyien Kassára vonultak, hogy a magyar történelem egyik legszebb napjává avassák a Felvidék fővárosának: Kassa városnak visszatérését az anyaországhoz.

Az a kis ország, amely Trianon után nekünk megmaradt, százszor és ezerszer áldott, mert kenyéret adott nekünk. Ha szűkösen is éltünk, a magyarság megvehette rajta a lábát és felnevelhette azt az acélos, törhetetlen lendületű katonaságot, amelynek ütemes lábdobbanásaira most megremegtek Kassa ősi falai, mint amikor a tetszhalott testbe visszatér az élet lüktetése. Kassával és a többi felvidéki várossal ezer magyar esztendő tért vissza hozzá

Rákóczi sirja ott a dóm boltozatos pincéjében mintegy szimbólumba sűrítve hordozza azt a történelmi Magyarországot, amely Kassa minden kővében ott él: Léva, Fülek, Rozsnyó, Losonc, Ungvár és Munkács körül a földporába elkeverten a végvári magyarság tetemmel termékenyítették meg a földet. Az ő hősiességük, az ő lebirhatatlan és sohasem csüggedő magyarságuk él itten földben, fűben, fában és levegőben. A kővek beszélnek itt, a kővek szólalnak meg és ontják felénk évszázadok bölcs tanítását. Ők sugják nekünk, hogy ne csüggedjünk, csak magunkban, a magunk erejében bizzunk, mert csak akkor leszünk győzelmesek.

Nagymagyarország egyik legszebb ékessége került most vissza hozzánk, ahova el kell küldenünk fiainkat, hazánk minden sarkából, minden zugából — tanulásra, okulásra, magabaszállásra. Oda kell vinnünk gyermekeinket, hogy az őök szellemének levegője acélozza meg őket. Az a mindent elsöprő öröm és lángolás amely ezen a hűvös novemberi napon áttűszte és lázassá tette az arcokat, nemcsak a mai generáció ölékezése, hanem tíz magyar évszázad közös nemzeti létének megpecsételése. A zömök román templomokban az Árpádok évezredekre szóló országalapításának tartóoszlopait látjuk. A kassai dóm gótikus magasra törése az Anjouk európai nagyhatalmának gejszerű felszökkenését, a három-tengermosta magyar birodalomnak nagyszerű csodáját idézi. A renaissance-házak olaszos derűje Mátyás király birodalmát jelenítik számunkra, a félig-leomlott kormos várfalak pedig azt a lebirhatatlan szívósságot, amellyel Ázsia pogány áradata ellen másfél évszázadon át megálltunk azon a földdarabon, amelyen egyedül adatott élnünk. Élők és halottak megszakíthatatlan láncként őrizték meg számunkra ezt a földet s minden testvéri ölelés fölött láthatatlanul, de minden magyar szívnek érezhetően millió és millió hajdani magyar szelleme borul itt össze testvéri ölelésben. Mai diadalunkban ezek a régi hősök oroszánrészt érdemelnek, mert az ő áldozataik hozták meg számunkra ezt a boldog ünnepet.

Pénteken délelőttre Kassa átalakult. Az egész Magyarország itt van. Nemcsak a hivatalosak, hanem az ifjusági egyesületek küldöttségei és a vármegyéből rengeteg kispap, szegény ember. Az utcákon mozogni sem lehet. Kassa várja urát, a magyarság vezérét Horthy Miklóst. Olyan ez valóban, mint amikor egy nagy család várja a családfőt, akit régóta nem látott. Hát hogyan teritné elje szeretetének minden rózsját, gyöngyét, szépségét!

Jön Berédi biboros-hercegpri-

más és Imrédy a kormány tagjaival. Fergeteges éljenzés. Jön Rothermere lord, hogy tanuja legyen a csodának, melynek megvalósulásában neki is része volt. Tombolva ünneplik. Jön Eszterházy, családjával együtt: fájdalmasan követelik vissza. Most megérkezik Horthy Miklósné fiaival és leányával: a kassaiak könnyezve, zugva ünneplik.

A Stéfánik-szobor helyén lobbog az országzászló, alatta piros-fehér-zöld címeres drapéria s a szobor taladzatán nemzetiszintű fénykörben, transzparenskból, a magyar korona. Az utvonat tele virággal. Egy percre nem szünik meg a tüntetés, amely különösen égigcsapó lesz akkor, amikor a lengyel-magyar határ követelése zug az ajkakon!

De mi volt mindez, s a tegnapi öröm is ahhoz, amikor a Piac-tér felől feltűnik Horthy kormányzó lovasalákja. Előtte lovagol Koós Miklós őrnagy-szárnysegéd. Imrédy Béla és Sónyi Hugó hadseregőparancsnok leszállnak az emelvényről s eléje mennek. Méltóságteljesen, pompásan közeledik a kormányzó. Katona és államfő, népének hőse és vezére. Ahogy leszáll a lóról, ahogy felmegy az emelvényre, maga a megtestesült nemes Magyarország.

Lobognak a zászlók, zug a tömeg.

— Éljen Horthy, Horthy, Horthy, Horthy!

A kormányzó felhalad a dísz-emelvényre, üdvözlök, szalutál, de én csak egyet látok. Azt a kézmozdulatot és tekintetet, amellyel Jaross Andort a felvidéki magyar párt vezérét köszönti, ahogyan Jaross meghajlására válaszol. Megbecsülés van ebben és mély-séges szeretet. Utmutatás az otthoni magyaroknak.

Imrédy Béla, Tost László, Csárszky püspök, Pausz Béláné, Eszterházy János, Payor Miklós beszélnek. Mindegyik beszéd elemény. Tost a polgárság hódolatát hozza, Pausz Béláné a felvidéki magyar asszonyokét és lányokét, Pajor szenátor a politikai életét. Szívből jön valamennyi. De amitán történt, arra felfigyel egész Európa és különösen Középeurópa. Csárszky püspök magyar és szlovák nyelven legmélyebb hódolattal és hűséggel köszönti Horthy Miklóst, a maga és magyar meg szlovák hivi nevében. Ime: a magyar nemzet nagy ünnepén itt vannak a testvérek is. És felharsan a kiáltás sok szlovák torokból:

— Nyech zsije Horthy! Éljen Horthy!

Eszterházy János most is alig tud szóhoz jutni. Szavai olyan mélyen emberiek, igazak és őszinték, olyan egyszerűen s ezért olyan szépek, hogy kimondhatatlan örömmel hallgatjuk. Ünnepélyesen leteszi Kassa mandátumát!

Ennek a városnak volt a cseh parlamentben képviselője. Több ez mint szimbolikus aktus. Egy éve ki hitte, remélte volna ezt...

S a kormányzó szól most. Sokszor könnyezett: láttuk, a beszédek alatt. Most mind, mind erősebb, ércesebb lesz a hangja. Az egész városban halotti csönd s csak akkor tör ki az éljen és a helyeslés, amikor már-már nem lehet visszatartani. A nemzet vezére beszél s ez a vezér férfi és igaz ember. — S ki írta le az örömet, amikor a magyar államfeje bejelenti, hogy szlovákul is szól. A magyar anya egyformán szereti gyermekeit.

— Nyech zsije Horthy, s ezt a kiáltást s ezt a szlovák beszédet meghallják a határokon túl is minden szlovák faluban. Horthy Miklós kormányzó azt mondta és úgy mondta, amit s ahogyan vártuk! Hálát adott Istennek, a nemzetnek, a barátoknak, a testvéreknek s kinyújtotta kezét a szlovák testvérek felé is. Ez az államfő atyja a nemzetnek, hős és példakép, de nagy, bölcs államférfi is.

Te Deum Laudamus.

Aradi Zsolt.

Endrőd ünnepelt

Endrőd község magyar népe lelkesen ünnepelte a Felvidék felszabadulását! Az Országos Frontharcos Szövetség endrődi csoportja a község közönségével együtt november 10-én az esteli órákban, lélekemelő és igaz magyar nemzeti érzésektől átítatott hazafias ünnepélyt rendezett a hősök szobránál.

A délutáni órákban a lakosság, az iskolák növendékei, a társadalmi egyesületek, a frontharcosok zászlóerdő alatt gyülekeztek a hősi szobor előtti téren. A gyomai levante zenekar magyar indulói mellett a körülbelül 5000 lelket számláló ünneplő tömeg példás rendben sorakozott fel, hogy a főbb utvonalakon tüntető felvonulást rendezzen.

Leirhatatlan öröm-ujjongással indult el, fáklyákkal és lámpionokkal, zászlóerdőben az impozáns menet. Lelkes hazafias dalokat énekelve, szavaló kórusokban állandóan éltették a Kormányzót, Imrédy Bélát, Kányát és gróf Telekít, valamint a baráti olasz és lengyel nemzet nagy vezéreit követelve a közös magyar-lengyel határt. Örömujjongva éltették a dicső magyar hadsereget, s hártárt nem ismerő lelkesedéssel követelték „mindent vissza”. Amerre a menet elhaladt a házakon magyar zászlót lengetett az őszi szél, az ablakok feldiszítve, kivilágítva emelték az ünnepély fényét és jelentőségét!

Már fél hét fele járt az idő, amikor a menet visszaérkezett a hősök szobrához, hol a formaruhás frontharcosok fáklyaféky mel-

lett állottak felváltva diszörséget. A nagy tömeg példás rendben állott fel és kezdetét vette a lélekemelő ünnepély! A magyar hiszekegy égbeszálló hangjai után a tanuló ifjuság gyújtó hatású szavatai hangzottak el, majd Kovács Libor endrődi gazda, törvényhatósági bizottsági tag, a frontharcosok alelnöke tartott mélyreható hazafias beszédet a tömeg állandó éljenzése és lelkesedése között. A különféle hazafias magyar dalok után a frontharcosok helyi csoportja nevében vitéz Baranyai István tkptári igazgató, a frontharcosok társelnöke, Rákóczy dicső és nagy szellemét idézve koszoruzta meg a szobrot. Majd a himnusz felemelő hangjai után, a hadirokkantak, frontharcosok, tűzoltók, levették és különféle alakulatok a levante-zenekar magyar indulói mellett díszmenetben vonultak el a hősi szobor előtt, amikor a csodálatosan felemelő lelkes hazafias ünnepély véget ért a nagy tömeg szünni nem akaró lelkesedése mellett!

Utána a frontharcosok tartották meg bajtársi táborozásukat ünnepi vacsora keretében, hová meghívást kaptak a község vezető egyéniségei, valamint a társadalmi egyesületek és testületek vezetői. Mindenki lelkes, örömteljes hangulatban volt és boldogan ünnepeltek. Vitéz Baranyai István a frontharcosok társelnöke hódolatos hálával, tüzes magyar hűséggel, hazafias gondolatokban gazdag beszéddel köszöntötte a Kormányzó Ófőméltóságát, melyet az egybegyűltek állva hallgattak végig, s szünni nem akaró nagy és őszinte magyaros lelkesedéssel szavaló kórusokban éltették Horthy Miklós Kormányzót. Majd Harsányi László főjegyző, a frontharcosok elnöke tartotta meg bajtársi jelentését, melynek keretében szívbemerkoló nagy hatású beszédben ismertette a nap jelentőségét és a magyar feltámadást! Beszélt még a felvidéki magyar sorsról, az ottaniak szenvedéseiről nagy hatással Tüköry József földbírtokos. Végül az esti vonattal érkező Csernus Mihály apátplebános, a frontharcosok díszelnöke szólott, aki izg-vérig lángoló, hazaszeretetlen és nemzeti öntudatban fogant nagyhatalmas beszédben rögzítette a hallgatóság lelkébe a nagy idők jelentőségét és magyar egységet sürgető parancsát. Az egybegyűltek mélyen meghatódva, szünni nem akaró lelkes éljenzéssel ünnepelték megrázó beszédéért szeretett Pásztorukat! Az ünnepi szent hangulatban állandóan éltette a Kormányzót, a Kormányt, a magyar hadsereget és a baráti nemzeteket a díszes tábor még sokáig maradt együtt!

Ugy érezték a derék endrődiek, hogy a magyar feltámadásnak ezen örömteljes napjaiban, amikor minden magyar szív jobban dobog, amikor minden magyar lélek a drága könnyecseppek igaz gyöngyeit ültette ki a sokat szenvedett magyar arcokra, a dicső magyar hadsereg — minden magyar büszkesége — melynek élén a legvitézebb és legfőbb haduraink masirozik a Kárpátok lábánál, meghozta azt az időt, amikor Szent István magasztos koronája büvőkörébe vonza mielőbb az ezer éves nagy magyar birodalmat.

v. B. I.

HIREK

Halálozás. Záhonyi Aladár komáromi járásbírósi elnök neje; Kliment Józsa november 7-én hosszú, fájdalmas, de a szentségektől erősi ett nagy lélekkel viselt szenvedés után visszatért Teremtőjéhez. — A gyomai járás népe őszinte sajnálkozással és igaz részvétellel hallotta a gyász hírt, mert Záhonyi Aladár 12 éven át nagy szaktudással és általános megelégedésre vezette a gyomai járásbírósi elnöki tisztét, s elhagyott neje rendkívüli agilitásával és nagy emberszeretettel jóságos segítő angyala volt a leginségesebb időkben a gyomai szegény népnek és gyermekeknek. Gyoma neki köszönheti azt is, hogy ott „az országzászló” mozgalmat és gyűjtést megindította, a szükséges összeg legnagyobb részét össze is hozta. — A temetési szertartást a család régi barátja Csernus Mihály apátplebános végezte Komárom város vezető hivatali és társadalmi rétegének nagy részvétele mellett. — Nyugodjék békében.

Koszorú-megváltás. Záhonyi Aladárné elhunyt alkalmával Csernus Mihály apátplebános 30 pengőt küldött a helyi „Magyar a Magyarért” indított segélyakció javára.

A Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara 1000 pengőt adományozott a „Magyar a Magyarért” mozgalom céljaira.

Pesti lapokból azt olvassuk, hogy a közeli napokban a kormány összetételében némi változás lesz. Az ország népe osztatlan bizalommal tekint Imrédy Béla miniszterelnökre és szociális programjának megvalósítása elé, s nem tudja elképzelni, hogy e rendkívüli feladatot más politikus hasonló hozzáértéssel és reális munkaérékkel el tudná végezni.

Rusinszkóban végsőkéig feszült a helyzet. A nép elkésereése egyre nagyobb mértékben tör fel, mert a cseh hatóságok elnyomása hihetetlen mértéket öltött, s a dühöngő terror elviselhetetlen.

A szlovák ultimátum szétszakítással fenyegeti Csehszlovákiát. Angol lapok szerint komoly katonai zendülés fenyegeti Prágát. Pözsonyban a szlovák katonák több cseh tisztet lelőttek, s most stávkáló bíróság elé állították őket.

Lord Rothermere a magyar barát angol főúr és sajtó-tulajdonos a napokban visszautazott Londonba. Lapjai tüneményesnek írják le a felszabaduló vidék örömfünnepét, amelyeken a Lord személyesen is résztvevett. A bucsztatásán megjelent magyar vezetőegyeniségeknek azt mondta, hogy „sohasem fogom elfelejteni az itt töltött időt és a látottakat. Most hazamegyek és tovább dolgozom az önök érdekében...”

Mussolini Magyarországról

A Duce nyilatkozatai a magyar problémáról

Tíz éve most annak, hogy Benito Mussolini azóta közmondásos jóslata elhangzott:

„A békeszerződések nem korporsók...”

Ő volt az első államférfi, aki az agyontaposott Magyarországról érdeklében szólt emelt. Benito Mussolini már akkor sikra szállott a magyar igazságért, amikor még egész Európa zárt falanxként hátat fordított nekünk.

Emiélkezzünk csak vissza a Duce egy-egy nagyhorderájú kijelentésére, amely nélkül talán nem jutottunk volna el oda, ahol ma tartunk.

1924 szeptember 26-án este fél 7-kor Mussolini fogadja a Rómában látogatóban lévő magyar képviselőket és vártaszában nyilatkozik, hogy külpolitikájának egyik tengelye a magyarok iránti aktív szimpátia, annál is inkább, mert pozitíven tudja, hogy Magyarország a háború előidézésének bűnében ártatlan.

A magyar-olasz barátsági szerződés aláírásakor 1927 április 6-án Mussolini pohárköszöntőjében többek között a következőket mondotta:

„Az új Olaszország lelkiileg közelállónak érzi magát ama nemzethez, amely érintetlen formában megőrizte a régi erényeket és amely oly dacos vitalitásnak adta tanujelét. Ma inkább, mint valaha, megelégedéssel és hittel látja Olaszország, hogy Magyarország jobb jövő felé halad, amelyre kiválóan méltó.”

„Olaszország nyilatkozik, hogy a nemes magyar nemzet előtt, hogy csodálja a magyarság bámulatos erejét és önuralmát...”

1928 március 24-én Mussolini kihallgatáson fogad egy magyar küldöttséget, amely előtt az alábbi kijelentést teszi:

„A két nemzet közötti barátságot nemcsak a politikai egyezmények biztosítják, hanem — és főképpen — az az általános rokonszenv, amely az egész olasz nemzetet eltölti...”

1928 március 28-án a Daily Mail közli a Ducenak a békeszerződésekre vonatkozó világhírű nyilatkozatát, amelyet Lord Rothermere előtt tett:

„Magyarország és Itália között őszinte barátság uralkodik. Nem szolgálja Európa békéjének érdekét az, ha nyilvánvaló igazságtalansággal ilyen hősiességű nemzetet elkeserítenek. Egy szerződés nem lehet sarkító. A történelem sohasem ismert örökké tartó szerződéseket. A békeszerződések tehát nem korporsók, amelyekből a legyőzötteknek sohasem szabad többé kilépniük...”

1928 június 5-én Mussolini nagy beszédet tartott a szenátusban és egyebek között ezt mondotta:

„Magyarország nem akarta a háborút és kénytelen volt a háború legrettenetesebb következményeit elszenvedni. Amikor Magyarország a háború után igyekezett kiszabadulni az elszigetelt-

ségből, Itália őszinte készséggel nyújtotta feléje kezét. Itália barátsága megnyilatkozott a katonai ellenőrzés megszüntetésénél, a szentgotthárdi incidens elintézésénél, az optánskérdésnél és azoknál a könnyítésekénél, amelyeket Magyarországnak a fiúmei kikötő használatánál biztosított. Magyarország számíthat Itália barátságára.

A trianoni szerződés tarthatatlan, mert igazságtalan. Magyarország és a magyar nép jobb sorsot érdemelnek. Egyetlen szerződés sem örökéletű, mert népek keletkeznek, fejlődnek, haladnak, eltűnnek, sőt ki is halnak. Az örökéletű szerződések azt jelentenék, hogy egy bizonyos adott pillanatban az emberiség mumiává vána. Senki sem állíthatja, hogy a szerződések tökéletesek...”

1928 november 9-én a Berlingske Tidende című dán lap Mussolini-interjú közöl, amelyben többek között ez áll:

„A békeszerződések tökéletlenek. Több probléma, amely a béke és háború lehetőségét hordja magában, vár megoldásra és ezek között első helyen áll a magyar probléma...”

A Duce 1936 novemberi milánói beszédéből:

„Mindaddig, amíg Magyarországnak nem szolgáltatnak igazságot, a Dunamedencében békéről beszélni nem lehet... Magyarország valóban a háború legnagyobb áldozata. Ne feledjük, hogy négy-millió magyar él eredeti hazájának határain kívül. Az olasz nép csodálja a magyar nép katonai erényeit, bátorságát és önfeláldozó magatartását. Talán kínálkozik a közeljövőben olyan ünnepélyes alkalom, amely lehetővé teszi majd Olaszországnak, hogy ezekről a Magyarországról való igaz érzelméről, komoly tettekről tegyen tanubizonyságot...”

1936 november 27, Nápoly: „Nápolyiak! Egy harcban megédzett, munkában kipróbált, régi, dicsőséges hagyományait, ápoló nemzet vezére jön közetek! Fogadjátok méltón, forró lelkesedéssel.

„Annyi szenvedés után ez a nemzet megérdemli a jobb jövőt, súlyos sebeit meggyógyítását... Eljen Horthy Miklós, Magyarország kormányzója! Eljen Magyarország!”

Kivonat a Runcimanhoz intézett levélből. (Popolo d'Italia 1938 szeptember 15.)

„...Csehszlovákia mesterségesen összetákoltt állam, amely meghazudtolta a népek önrendelkezési jogát és amely megérett arra, hogy azáltal bűnhődjék, ami által vétkezett...”

A Duce 1938 szeptember 18-i trieszti beszédéből:

„...Feketeingesek! Azt, amit most mondok nektek, nemcsak a Róma-Berlin tengely politikája és a magyarok, lengyelek és más nemzetek iránti rokonszenvünk sugallja, hanem a lelkiismeret.

Hasonló értelemben nyilatkozott a Duce nevezetesen Trevisó, Pádovai, Vicenzai és Veronai beszédeiben. Isten áldása kísérje minden lépését.

Endrődi népesedési adatok okt. 15 — nov. 15.

Születések: Paróczai Gergely tenitő leánya; Eva Margit és Katalin Etlka. Timár Antal földmives fia, Béla István. Hunya Imre földmives leánya, Mária Terézia. Katona Lajos kerégyártó fia, Lajos. Hanycz Vince földmives leánya, Piroška Ilona. Iványi János kömives leánya, Eszter Mária. Vaszkó Péter földmives fia, Ernő Sándor. Magyar Lajos földmives fia, Lajos. Timár László földmives fia, László Gáspár. Varju Imre földmives leánya, Terézia. Bukva Vince munkás leánya, Irén Margit. Iványi Vince kömives fia, Vince Imre János. Szabó József juhász fia, József. Gellai Imre ny. csendőr fia, István. Hegedűs János munkás fia, János Boldizsár. Jánosik Vince földmives leánya, Klára Katalin. Hanycz Monika háztartásbeli fia, Zoltán György. Farkasinszki Imre munkás leánya, Ilona Irén. Varga Gáspár kocsis leánya, Eszter Magdolna. Szathmári József munkás leánya, Erzsébet Anna. Szabó István iródatiszt fia, Zoltán Béla Árpád. Jambri Lukács földmives fia, Imre. Hornok László földmives leánya, Ilona Irén. Farkasinszki Margit háztartásbeli leánya, Margit. Tóth Károly földmives fia, Károly Tibor. Timár Antal földmives fia, Péter Imre. Dávid Mária háztartásbeli fia, Vendel Imre Iványi Miklós földmives fia, Elek Miklós. Rácz Mária háztartásbeli leánya, Imre. Dávid Mária háztartásbeli leánya, Irén. Vaszkó Péter munkás leánya, Etlka. Szilágyi Lajos munkás leánya, Ilona. Harsányi Etl háztartásbeli leánya, Erzsébet Monika. Giricz Bálint cipész leánya, Eszter, Sipos Imre leánya, Margit. Sóczy György munkás fia, György.

Házasságot kötöttek az Ur olfára előtt: Grénás Imre földmives rk. és Timár Mária rk.; Farkasinszki Gyula zenészk. és Liziczai Erzsébet rk., Gyuricza István földmives rk. és Varga Julianna rk. Oláh Imre cipész rk. és Gubuznai Jolánka rk.; Timár László földmives rk. és Katona Eszter rk.; Katona Lajos földmives rk. és Rácz Mária rk.; Porupcsánzki Imre földmives rk. és Kurilla Mária rk.; Csik József földmives rk. és Dinya Brigitta rk.; Timár Vince földmives rk. és Giricz Eszter rk.; Timár László cipész rk. és Bacsa Margit rk.; Radó Sándor kereskedő helyváll. és Vaszkó Etlka Jolánka rk.; Varju József földmives rk. és Dávid Margit rk.; Héjja Sándor földmives rk. és Vaszkó Mária rk.; Andor János Mihály földmives ref. és Gonda Irma Mária rk.; Farkas Lajos földmives rk. és Rönckes Mária rk.; Timár Imre földmives rk. és Timár Erzsébet rk.; Cserenyecz József földmives rk. és Farkas-Matild rk.; Farkas Imre földmives rk. és Timár Monika rk.; Szmolá Miklós földmives rk. és Iványi Monika rk.; Németh Imre csizmadia rk. és Vaszkó Veronika rk.; Hunya Károly vendéglős rk. és Dinya Ilona rk.; Vaszkó György nápsütő rk. és Buza Mária Ilona rk.; Szurovecz Lajos földmives rk. és Fülöp Margit rk.; Dávid Lajos földmives rk. és Timár Ilona rk.

Elhunytak az Urban: Dávid Vendel 26 éves, tüdőgümőkór. Galambos Miklós 27 éves, tüdőgümőkór. Uhrin Borbáls 33 éves, szervi szivbaj. Timár András 78 éves agyszélhüdes. Hornok Emerencia 62 éves tüdőgümőkór. Tóth Regina 33 éves agyhártyalob Tóth László 5 hónapos született gyengeség. Szmolá Borbála 62 éves agyszélhüdes. Gyuricza Erzsébet 68 éves szervi szivbaj.

Eljegyzések: Oszlács István földmives Papp Piroskával. Hornok István földmives Hanycz Veronikával. Vaszkó Gergely földmives Hornok Erzsébettel. Gyuricza Imre Miklós földmives Vaszkó Mária Irénnel. Kondor József vendéglős Hunya Ilonával. Szosznák Mátyás földmives Fülöp Teréziával. Hunya Sándor földmives Oláh Margittal.

Magyar a magyarért!

A Főméltóságú Asszony a csehek által kirabolt felvidéki magyarság felsegítésére országos gyűjtést indított. Hívó szavát megértették az endrődiek is és nemes versengéssel igyekeztek anyagi erejükhöz mérten áldozni a szent és nemes célra. A gyűjtőivek seregét hordták önként vállalkozó nemes lelkű hölgyek és férfiak széjjel a faluban, a tanyákon. Ezek a gyűjtőivek beszédes tanubizonyosságai a testvéri szeretetnek, áldozatkészségnek. Mélységesen megható az az általános és önkéntes adakozás, mely ezt a mozgalmat községünkben kísérte. Ugyanis a községnek azon részei, ahol szegény munkás emberek laknak, körzetbe nem voltak beosztva s mégis ezek a derék munkás emberek 10, 20 és 50 filléreiket, vagy pár kg. gabonájukat önként hozták el a községházán megnyitott általános gyűjtőivekre. Ezek az apró és nem várt adományok a legbecsesebbek és erkölcsi értékükben megelőzik sok tehető embernek sok adományát, mert ezek a nagyobb adományok a hazaszeretet vérkeringésében az ütőereket, az apró nem várt adományok pedig a hajszálereket jelképezik annak bizonyosságául, hogy az áldozatos testvéri szeretet ezekben az ünnepnapokban behálózta az ország minden rétegét s így ezek a drága kicsi fillérek éppen olyan jelentőséggel bírnak, mint a gazdagok csengő pengői.

Örömmel, büszkeséggel, de hálás szívvel is mondunk köszönetet a magyar áldozatkészség minden hősenek kivétel nélkül! Amikor a gyűjtőivek lapozása közben ezek a felemelő érzések eltöltik az ember lelkét, ugyanakkor fájdalmas tördőéseket érezhetünk annak láttára, hogy még ezekben a napokban is akadtak önző, szívtelen emberek, akik nem tudtak, vagy nem akartak felemelkedni a magyar fajtestvériség igazi és maradéktalan magaslatára. Névszerint tudjuk és ismerjük ezeket az üres lelkű ványadt szívű magyarokat! Megörökítjük őket tartósan a közélet számára, nem követendő példa gyanánt, hanem azért, hogy ujjal mutathasson rájuk mindenki, hogy milyenek azok az egyének, akik magukat a nemzet közösségéből ilyen magaviseletükkel kizárják s akiknek a Haza fogalma a jól-lakás érzését betöltő utolsó falat kenyérig, utolsó kanál ételig, de legfeljebb a ház kapujáig terjed s azon kívül számára megszűnt a világ, meg-

szűnt a felebaráti szeretet és a magyar testvéri érzés, megszűnt ennek a földnek és nemzetnek szeretete — a hazaszeretet — amely nép és föld tagjaivá a magyarok Istene rendelte. A lelkes adakozók őrfzzék az elismerés és a hála felemelő érzéseit és gondoljanak könnyező szemekkel azokra a megviselt és sokat szenvedett magyar testvéreinkre, kiknek sorsát adományaik enyhíteni fogják és akik bizonyára forró imádságban és fohászkodásban emelkednek fel az Isten trónusáig a hálaadás szent érzelmeivel, hogy találkozzanak az adakozók áldozatos szíveinek magasztos önzetlenségével s így megépül az a láthatatlan híd mely bennünket összeköt az ujjongó, felszabadított, de pillanatnyilag inséges helyzetben lévő és nélkülöző felvidéki testvéreinkkel.

Hálás köszönetet nyilvánítok a fáradhatatlan gyűjtőknek is. A gyűjtés eredménye 2400 P. 3882 kg. búza, 5274 kg. tengeri.

Békésvármegye főispánjához eddig a következő adományok, illetve felajánlások érkeztek:

Dr. vitéz Ricsóy-Uhlarik Béla főispán 100 P., Tábor József, Gyula 100 P., vitéz Orsovay (Grammling) Alajos Békéscsaba 50 P., Csernus Mihály apátplébános Endrőd 50 P., Mezőberény község társadalmi egyesülete a felszabadult felvidéki lakosság részére zászló beszerzésre 387.20. A m. kir. állami kórház Gyula, főorvosi kara, egy havi fizetésük 3 százalékát, tisztviselői kara egy havi fizetésük 1 százalékát, Békésmegyei Takarékpénztár Egyesület Gyula, tisztviselői kara, havi fizetése 1 százalékát, melyet a takarékpénztár Egyesület 100 pengőre egészített ki.

Értesítés

A búza világgiazi ára hetek óta csökkenő irányzatot mutat. A rotterdami tőzsdén 9 pengő a búza ára métermázsánként. A magyar gazdaközönség hálával gondolhat Imrédy Béla kormányára, hogy a katasztrófális külföldi búzaár nagy veszteséget okozó alakulását elhárította a magyar gazdák feje felől, amikor rendelkezése a Futura köteles átvenni a kormány által előírt magas áron buzáját. A 80 kilós tiszavidéki búza 21, az árpa 18.30, zab 19.50, tengeri 13.50-es áron kel budapesti átvételben.

A sertésvásárra 12.000 darab sertést hajtottak fel az elmúlt héten. Az irányzat alig változott. Fialtal 130 kilós sertésért 103—107 fillért fizettek. Könnyebbek 1 pengős áron keltek.

Baromfi legkisebb piaci árai: csirke 96, tyúk 93, gyöngyös

118, hizott kacska 104, hizott liba 100, pulyka 90 fillér kg.-ként. A tojás minimális ára 118 fillér kg.-ként.

A napraforgó ára budapesti paritásban novemberi szállítási esetén 19.—, decemberben 20.—, januárban 21 pengő. Ezen árból levonva a vasuti költséget kapjuk meg a helyi árat. A Futura ezenkívül a felmerülő költségek és iutalék címén 1 pengőt vonhat le mázsánként.

A báró Hatvany Uradalom Növénynevelő üze (Nagytelek, up. Hatvan) nemesített sörárpa, zab és tengeri vetőmagot ajánl fel a gazdálkodóknak. Együtt szállításra jelentkezni lehet a Kath Népszövetségi Kisgazda Kör elnökségénél.

Gazdasági tanácsok. Az őszi trágyázás és mélyszántás előfeltétele a tavasziak jótermésének. Késsítsük elő tehát földjeinket, hogy a tavaszi szántással ne vesztegessük el a föld téli csapadék gyűjtését.

A kukorica szárcsonkok (tövek) ne maradjanak a talaj felületén, mert alattuk nem fejlődhetik a buzavetés. A gondos gazda vetés előtt, fogasolás után letakarítsa földjéről a csonkokat, s csak azután vet. Célszerű a tengeri szárát a föld felett vágni, hogy a rövid szárcsonkokat az eke alászántsa. Mig így is üreges marad a föld a tövek körül, amely körülmény a vetőmag elromlását okozhatja.

Tavasszal ne hengeressük őszi vetéseinket tanácsolja egy kiváló gazda, mivel az így összetömött föld alsó talajrétegből a víz gyorsabban elpárolog. A májusi száraz időket jobban bírja a nem hengerezett, hanem csak fogasolt vetés.

KUMOR

A bécsi pályaudvaron kérdés az egyik utas a portást:

— Kérem mikor megy az utolsó vonat Tarnopolba.

— Az utolsó vonat?

Ugyan azt mi ketten nem fogjuk megélni.

Egy asszony hasatérő férjének felháborodva mutat fel egy asnap kapott levelet, ahol ilyen bájos bók voltak olvashatók:

„Jegyezze meg nagyságos Asszony” hogy önnek fogalma sincs a háztartásról, házirendről, de cicomázni tudja magát, mint egy páva és rikácsolni mint egy papagály.

— Mit szólsz ehhez a szemtelenséghez? — kérdezi férjét.

— Ezt csakis nagyon jó ismerős írhatta — válaszolta a férj.

HIRDETÉSEK

ENDRŐD-GYOMAI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T. ENDRŐD

Fióklintézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellett.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árakat olcsón kap.

Endrődön
PIACTÉR közelében

h á z a t keresnek véte re.
Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Akarja husz fillérrel drágábban eladni a buzáját?

Keresse fel
vitéz Baranyai Istvánt
az Endrőd—Gyomai Takarékpénztárban, magas árat ad érte!

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T. mindenféle gabonáneműt magas piaci áron vásárol!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt-nél Endrődön. Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén. Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havidíj: 50 P.

Kege dőtanítót

vállal

Rappel Károly

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238-1934 sz. engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER-GYÖRGY
Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

Nyomatott Nádudvary Mihály „PETŐFI” könyvnyomdájában Gyomán.